

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 2

DOM
2012-04-05
Meddelad i
Göteborg

Mål nr
16819-11 E, 16997-11 E,
16999-11 E, 17000--05-11 E
368-12 E
Enhet 2:1

SÖKANDE

Avloppsrallarna AB, 556330-7049
Fjärås Industriväg 13
439 74 Fjärås

Ombud: Advokaterna Gustav Ullman och Hanna Sjöberg
Advokatfirman Ullman AB
Kungsportsavenyn 10
411 36 Göteborg

MOTPARTER

1. Ale kommun
2. Mölndals Stad
3. Alingsås kommun
4. Härryda kommun
5. Kungälv kommun
6. Lerums kommun
7. Partille kommun
8. Tjörns kommun
9. Öckerö kommun
10. Marks kommun

Ombud för samtliga:
Förvaltningsjuristen Emilie Lindh
Mölndals Stad
431 82 Mölndal

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF)

KONKURRENSVERKET	
2012-04-05	
Avd	
Dnr	
Doss	Aktbil

5. APR. 2012 12:33

NR. 1478 S. 3/20

Sida 2

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**

DOM

16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

BAKGRUND

Mölnåls Stad har i samverkan med ett flertal andra kommuner bjudit in till anbudsgivning på ramavtal för renovering av självfallsledningar för Göteborgs kranskommuner, dnr 638/11. Upphandlingen genomförs med ett förenklat förfarande.

Av tilldelningsbeslut daterade den 9, 12 och den 14 december 2011 och i ett gemensamt tilldelningsmeddelande daterat och utskickat den 21 december 2011 framgår att de upphandlande enheterna har valt att teckna ramavtal med Aarsleff Rörteknik AB och Puls AB i nu nämnd rangordning. Avloppsrallarna AB:s anbud förkastades då två efterfrågade prisuppgifter saknades i bilaga 3.

YRKANDEN M.M.

Avloppsrallarna AB (bolaget) ansöker om överprövning och yrkar i första hand att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse, innebärande att bolaget tilldelas upphandlat ramavtal, har gjorts. I andra hand yrkas att upphandlingen görs om.

Bolaget anför bland annat följande.

Mölnåls Stad m.fl. kranskommuner till Göteborg upphandlar ramavtal för renovering av självfallsledningar. Av förfrågningsunderlaget framgår att kommunerna ska teckna avtal med två entreprenörer, att anbudstiden gick ut den 3 oktober 2011 och att anbudsgivarna ska lämna priser på "fiktiva objekt" och att utvärderingsgrunden lägsta pris ska tillämpas.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

Vid anbudstidens utgång hade tre anbud kommit in – bolagets och de två antagna leverantörernas anbud. En extern konsult har för kommunernas räkning utvärderat inkomna anbud den 14 december 2011.

Tilldelningsbeslut före prövning av anbuden

Mölnåls Stad meddelade tilldelningsbeslut den 9 december 2011, Partille och Alingsås kommuner den 12 december 2012 samt Härryda kommun den 14 december 2011. Detta innebär att dessa kommuner har fattat beslut före eller samma dag som utvärderingen av inkomna anbud utfördes. Bolaget gör därför gällande att tilldelningsbesluten till följd härav inte kan ha fattats utifrån lägsta pris i enlighet med förfrågningsunderlaget och LUF. Eftersom de övriga kommunernas meddelande om tilldelningsbeslut är identiska med nyssnämnda kan det förutsättas att även dessa är fattade före det att utvärderingen av anbuden färdigställts. Av tilldelningsbesluten kan inte utläsas på vilka grunder man valt leverantörer.

Förhållandet att ingen prövning genom utvärdering har skett före vissa tilldelningsbeslut är anmärkningsvärt och strider mot såväl LUF som förfrågningsunderlaget. Detta innebär att konkurrensen snedvrids och förtar möjligheterna för seriösa marknadsaktörer att delta i upphandlingen på kommersiellt rimliga och lika villkor. Eftersom det är fråga om ett och samma ramavtal ska samtliga tilldelningsbeslut upphävas och upphandlingen göras om.

Komplettering m.m.

Av utvärderingen av inkomna anbud framgår att bolaget har lämnat anbud i enlighet med kraven i förfrågningsunderlaget men att prisuppgifter saknas i två av 120 typsituationer.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

Av de inkomna anbuden kan dock slutsatsen dras att bolagets anbud är ett av de två med lägsta pris. De två typsituationer där pris har utelämnats avser extrema förhållanden för rördimension 400 mm i lös lera. Det kan ifrågasättas om det alls är lämpligt/möjligt att utföra sådan renovering i tekniskt hänseende då den tjocklek på "strumpa" som behövs för renovering knappt ens kan köpas på marknaden. Kommunerna borde vid sin utvärdering av lägsta pris antingen ha begärt in en förklaring/komplettering från bolaget alternativt gjort utvärderingen av lägsta pris utan en sådan komplettering. Bolagets anbud hade varit av de två lägsta även om bolagets pris överstigit det dyraste anbudet med det dubbla avseende de två saknade prisuppgifterna.

Proportionalitetsprincipen m.m.

Urvalet av i förfrågningsunderlaget begärda fiktiva prisuppgifter är uppenbarligen endast ett sätt att förenkla jämförelsen av vilken anbudsgivare som har lägst pris. De två prisuppgifterna som bolaget utelämnat avser mark- och andra hållfasthetsförhållanden som är osannolika och mycket svåra – eller rent av omöjliga – att på ett exakt och korrekt sätt beräkna. Dessa prisuppgifter är därmed i sig utan betydelse.

Bolaget har inhämtat utlåtande från civilingenjören Ingemar Björklund, som författat standarden Svenskt Vatten Publikation P101. Björklund anger bl.a. att det i förfrågningsunderlaget har angetts extrema markförhållanden och djup för vilka fel styvhetsklass enligt P101 ska prisanges. Björklund slår också fast att förfrågningsunderlaget har varit otydligt och högst olämpligt utformat i sina givna förutsättningar och att en utvärdering av anbudsgivarnas anbud enbart efter rena prisuppgifter för de förhållanden som beskrivs i bilagorna 1-4 inte kan - eller bör - göras. Han gör gällande att det för att kunna utvärdera anbuden har varit nödvändigt att styrka prisuppgifterna genom dimensioneringsberäkningar, dvs. redovisa den tek-

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

niska lösningen. Björklund menar också att det är uppenbart att Aarsleffs prisuppgifter inte är underbyggda och att prissättningen är ologisk.

Bolaget gör gällande att förfrågningsunderlaget har varit så bristfälligt utformat att samtliga efterfrågade prisuppgifter inte har kunnat anges – i vart fall inte utan att osäkra beräkningar görs utifrån oklara parametrar. Kravet på nyssnämnda prisuppgifter har inte heller varit lämpligt eller nödvändigt för att uppnå syftet med upphandlingen. I vart fall inte utan ett tydligare och bättre utformat förfrågningsunderlag. Förfrågningsunderlaget står i detta avseende därmed inte i rimlig proportion till det som ska upphandlas.

Förutsättningar som ges i förfrågningsunderlaget

Av förfrågningsunderlaget framgår att utvärderingsgrunden lägsta pris ska tillämpas, men även att endast anbud kan prövas där anbudsgivaren lämnat dokumentation som styrker efterfrågade uppgifter, AFB.52. Det ifrågasätts om sådan dokumentation har lämnats av de två leverantörer som omfattas av tilldelningsbeslutet.

Kommunen borde därtill ha förkastat Aarsleffs anbud då angivna priser uppenbarligen har varit onormalt låga och under alla förhållanden i vart fall ha begärt in en förklaring till bolagets låga priser.

Mölnads Stad m.fl. (kommunerna) yrkar att ansökan ska avslås.

Kommunerna anför bl.a. följande.

Datum för tilldelningsbeslut respektive utvärdering

Bolaget anför att några av beställarnas tilldelningsbeslut är fattade innan den gemensamma utvärderingen av anbudsgivarnas anbud utfördes och

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 7
16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

menar då att ingen prövning genom utvärdering har skett före vissa tilldelningsbeslut.

Fråga är om en samverkansupphandling mellan tio kommuner. Arbetet har samordnats av en extern konsult, som biträtt beställarna gällande bl.a. kravspecifikationer och utvärdering. Detta arbete har pågått parallellt med fyra andra ramavtalsupphandlingar med liknande upplägg och samma referensgrupp. Under hela arbetets gång har kontinuerlig kontakt och gemensamma beslut tagits av samtliga inblandade i referensgruppen. Beslutet om antagande av entreprenörer har givetvis inte undantagits detta arbetssätt. Dock kan rent administrativa omständigheter leda till att datumet för samtliga kommuners författande av tilldelningen inte har råkat harmonisera med datumet för det gemensamt tagna beslutet om antagandet. Konsulten hade sammanställt samtliga utvärderingar i ett och samma dokument men då beställarna önskade att få dem uppdelade för respektive upphandling resulterade uppenbarligen detta i att ett nytt datum än det ursprungliga för det gemensamma beslutet för utvärderingen råkat skrivas.

Mölnads stad har genom ett gemensamt tilldelningsbeslut via mail skickat ut samtliga tio kommuners tilldelningsbeslut. Detta mail skickades till samtliga tre anbudsgivare vid samma tillfälle den 21 december 2011. Detta framgår av bl.a. IT-avdelningens sparade arbetsloggar. Därmed har samtliga anbudsgivare vid samma tillfälle fått ta del av beslutet, vilket är det som här är avgörande i frågan om likabehandling av anbudsgivarna. Att respektive kommuns beslut om tilldelning på grund av administrativa skäl har olika datum är därför inget som är relevant i denna fråga.

Utvärderingen i upphandlingen har skett enligt tilldelningsgrunden lägsta pris varför risken för att beställarna överhuvudtaget kan göra olika bedömningar i utvärderingsarbetet måste ses som obefintlig. Detta då de anbud

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 8
16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

som har kvalificerat sig (dvs. har kompletta prisuppgifter) har utvärderats genom ett enkelt summeringsförfarande enligt de givna förutsättningarna. Av det till tilldelningsmeddelandet bifogade beräkningsprotokollet framgår på ett tydligt sätt hur vinnande leverantörer har valts.

Brister i bolagets anbud

I bolagets anbud saknas totalt ett 20-tal à-priser varav två av dessa (avseende huvudledning med dimension 400 mm, rördjup 6 m) utgör priser som ingår i utvärderingen enligt AFB.52. Därmed har bolaget inte kunnat styrka de efterfrågade uppgifterna då alla dessa inte har lämnats. Av denna anledning har kommunerna inte kunnat utvärdera bolagets anbud då det till sin form och innehåll inte är komplett och därmed inte kan gå vidare till utvärdering. Att som bolaget anför anta priser för att kompensera för de saknade prisuppgifterna skulle strida mot de grundläggande principerna om transparens och likabehandling.

Möjlighet att komplettera anbud

Bolaget anser att kommunerna borde ha låtit bolaget få rätta sitt anbud. En sådan komplettering av de obligatoriska kraven hade medfört en särbehandling av bolagets anbud och en komplettering av förevarande art hade därmed inte varit möjlig enligt likabehandlingsprincipen.

Kvalificerings- respektive utvärderingsfas

Utvärderingsgrunden i upphandlingen är lägsta pris. I upphandlingen har diverse uppgifter enligt svarsformuläret och miljöformuläret efterfrågats och det har i dessa bilagor redovisats vilka av dessa uppgifter som ska intygas respektive bevisas. Därtill ska anbudsgivarna bifoga prisuppgifter enligt mängdförteckningen respektive den tillhörande à-prislistan.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 9
16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

Bolaget får anses mena att redovisade krav innebär att krav ställts på att anbudsgivarna ska lämna bevis för sina redovisade prisuppgifter, alltså information om hur och varför anbudsgivaren har värderat det upphandlade kontraktet som han eller hon har gjort.

De ställda kvalificeringskraven har endast bäring på teknisk kunskap/kapacitet samt ekonomisk och yrkesmässig status. Urvalskriterierna måste vara objektiva och de bevis som begärs in måste vara förenliga med proportionalitetsprincipen. Att begära in uppgifter som omfattar skälen till anbudsgivarnas prissättning är dels ett ovidkommande krav, dels inte nödvändigt för att uppnå syftet med kraven. Inga andra krav på bevis får ställas på leverantörerna än vad som är nödvändigt för att säkerställa att de klarar att genomföra kontraktet, varför kvalificeringskraven i förevarande upphandling inte har omfattat att ge in bevis för lämnade prisuppgifter. Av denna anledning har ingen av de tre anbudsgivarna heller lämnat sådan information i sina anbud.

Prissättning

På marknaden för renovering av självfallsledningar gäller, precis som på de flesta övriga marknader i landet, fri prissättning. Den upphandlande enheten kan enligt de förutsättningar som ges i LUF förkasta anbud om den bedömer att det är onormalt lågt. I detta fall har beställarna inte funnit någon sådan grund.

Kraven i förfrågningsunderlaget

Bolaget har med beaktande av förfrågningsunderlagets utformning ifrågasatt lämpligheten i att ställa krav på utförande av renovering av självfallsledningar för rördimensionen 400 mm och anför att ett sådant utförande endast rör extrema förhållanden i lerjord.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 10
16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

De tekniska kraven är i mångt och mycket baserade på Svenskt Vattens publikation för römnät, P101. Genom denna kan beställaren gå igenom de förutsättningar som finns i det aktuella avropet och vilka val som behöver göras inför den hållfasthetsmässiga dimensioneringen. Publikationen innehåller såväl vanliga som mer ovanliga situationer och bildar till stor del grunden för uppbyggnaden av kraven i upphandlingen.

Utvärderingsmetoden som valts för upphandlingen är lägsta pris. Något annat än priset kan därför inte utvärderas. Någon form av teknisk utvärdering finns det därför inte utrymme för. Björklunds utlåtande får förstås som att han menar att beställaren bort begära in den som han menar saknade informationen för att kontrollera anbudsgivarnas lämnade prisuppgifter. Ett sådant förfarande skulle dock strida mot transparensprincipen. Upphandlingen är uppbyggd så att beställaren anger styvhetsklass eller belastningsförutsättningar vid avrop. Leverantörerna är sedan de som ansvarar för själva dimensioneringen enligt P101 för de i bilaga 1-4 angivna styvhetsklasserna och belastningsförutsättningarna. Man kan vidare i mängdförteckningen se vilka övriga krav som ställts på foder etc. Också de är baserade på P101.

De krav på redovisning som Björklund verkar sakna i anbuderna har inte efterfrågats. Beställarna har med andra ord nöjt sig med att anbudsgivarna intygar att de uppfyller de ställda kraven. Av denna anledning har inte heller någon av anbudsgivarna i anbudet lämnat någon ytterligare information utöver intygandet.

Upphandlingen är uppbyggd enligt AMA, AB 04 samt branschspecifika bestämmelser, föreskrifter och allmänna råd syftande till att säkerställa att aktuella entreprenadarbeten utförs enligt branschpraxis. Ramavtalet ligger till grund för framtida avrop och anger ramarna och villkoren som ska ingå

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 11
16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000-
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

i dessa. Detta innebär att bl.a. att det är först vid avrop som kraven specificeras, AFC.139, och först inför slutbesiktningen som leverantören ska visa att kraven uppfylls.

Vad avser extrema markförhållanden så är kraven till största delen baserade på de situationer som P101 innehåller, såväl de vanligt förekommande situationerna som de mer sällan förekommande sådana. I denna upphandling ska tio olika kommuners behov täckas in i samma ramavtal. Till stora delar ser behoven likartade ut medan de till viss del kan skilja sig åt en del beroende på de olika jordarter som finns i de olika områdena. I flera av kommunerna finns mycket lerjord samt ledningar som ligger på ett djup på ca 6 m varför behov finns för utförande av renovering av självfallsledningar i denna jordart och på denna nivå. Att tillägga är att inga frågor överhuvudtaget kom in under anbudstiden samt att ingen av de övriga två anbudsgivare i upphandlingen uteslöt att prissätta detta utförande. Därtill har den marknadsundersökning kommunerna lät göra innan förfrågningsunderlaget annonserades visat att detta rent tekniskt inte är orimligt att utföra och det kan därmed inte ses som ett oproportionerligt krav att ställa i upphandlingen.

Onormalt låga anbud

Kommunerna har vid kvalificerings- och utvärderingsarbetet att ta hänsyn till om kompletta anbud har lämnats och därefter om prissättningen kan bedömas vara onormalt låg och därmed bör ifrågasättas. Kommunerna har gjort bedömningen att de två antagna anbuden är kompletta då samtliga prisuppgifter har lämnats. Anbudsgivarna har därmed kunnat styrka efterfrågade uppgifter. En upphandlande enhet får som bekant förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Priset måste bedömas i förhållande till det som upphandlas. Vad som är orimligt anbud får avgöras från fall till fall. Dock innebär bestämmelsen ingen skyldighet att förkasta

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 12
16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

låga anbud. I upphandlingslagarna finns inget förbud mot att anta onormalt låga anbud. Kommunerna har i förevarande upphandling gjort bedömningen att Aarsleffs anbudspriser inte är onormalt låga. Slutligen kan konstateras att då bolagets anbud inte uppfyller ställda skallkrav har bolaget inte lidit någon skada.

Prövning av samtliga anbud har följt de i förfrågningsunderlaget beskrivna skallkraven och anbuden har bedömts korrekt och inte i strid med de grundläggande unionsrättsliga principerna. Det finns därmed inte skäl för att ingripa mot upphandlingen.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Av 16 kap. 5 § LUF framgår att om den upphandlande enheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 24 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Av 1 kap. 24 § LUF framgår att upphandlande enheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 15 kap. 12 § LUF framgår att en upphandlande enhet får begära att en ansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 13
16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

Av 15 kap. 17 § LUF framgår att en upphandlande enhet får förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Anbudet får dock förkastas först sedan enheten skriftligen begärt en förklaring till det låga anbudet och inte fått ett tillfredsställande svar.

I mål om ingripande enligt det upphandlingsrättsliga regelverket gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange på vilka omständigheter han grundar sin talan och att förvaltningsrätten bör pröva bara de grunder som sökanden tar upp (Högsta Förvaltningsdomstolens avgörande RÅ 2009 ref. 69).

Högsta Förvaltningsdomstolen har uttalat att de skiftande förhållanden som förekommer i det ekonomiska livet kan göra att även förfrågningsunderlag och utvärderingsmodeller som inte optimalt utformade måste godtas under förutsättning att de principer som bär upp lagen om offentlig upphandling och unionsrätten inte träds för när (RÅ 2002 ref. 50).

En av huvudprinciperna enligt LOU är att anbud som inte uppfyller förfrågningsunderlagets s.k. skallkrav inte ska beaktas vid utvärderingen. Den upphandlande myndigheten får inte heller ändra eller frånfalla uppställda krav eftersom ett sådant förfarande skulle bryta mot likabehandlingsprincipen och principen om ett öppet förfarande.

För att en upphandling enligt LOU ska uppfylla unionsrättens krav på likabehandling ska leverantörer och de produkter som erbjuds behandlas lika. De förfaranden som används av en upphandlande myndighet ska tillämpas på samma sätt mot alla leverantörer som deltar i en upphandling.

Proportionalitetsprincipen innebär att en upphandlande myndighet inte får ställa högre krav på leverantören eller leveransen än som behövs och

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 14
16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

vad som får anses vara ändamålsenligt för den aktuella upphandlingen. Kraven ska således ha ett naturligt samband med och stå i proportion till det behov som ska täckas.

Utredningen i målen

Mölnåls Stad m.fl. genomför en ramavtalsupphandling (utförandeentreprenad) som omfattar de upphandlande kommunernas huvudsakliga behov av renovering av självfallsledning. Utvärderingsgrunden är lägsta pris varvid anbudsgivarna ska ange pris för utförande av arbeten enligt angiven mängdförteckning för ett antal fiktiva uppdrag (renovering av självfallsledning) under vissa närmare angivna förutsättningar, bl.a. markförhållanden och djup samt dimensioneringar, AFB.52.

Förvaltningsrättens bedömning

En förutsättning för att förvaltningsrätten ska besluta om åtgärder enligt LUF är att sökanden har visat att den upphandlande enheten har brutit mot någon bestämmelse i eller någon av de principer som anges i lagstiftningen och att sökanden till följd av detta lidit eller kan komma att lida skada.

Tilldelningsbeslutens datering m.m.

Bolaget har bl.a. anfört att några tilldelningsbeslut har daterats före det att utvärdering av inkomna anbud har skett samt att det av besluten inte går att utläsa på vilka grunder antagna leverantörer har valts. Allt i strid med LUF.

Mölnåls Stad har via mail skickat ut ett gemensamt tilldelningsmeddelande till samtliga anbudsgivare den 21 december 2012. Av sparade arbetsloggar framgår att bolagets (data)system tog emot meddelandet samma dag. Därtill kan noteras att bolagets ansökan om överprövning kom

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

in till rätten före utgången av den i beslutet angivna avtalsspärren varför frågan om när bolaget fick del av beslutet saknar betydelse.

Några kommuners tilldelningsbeslut har daterats före dateringen av utvärderingsprotokollet. Tilldelningsmeddelandet har emellertid skickats ut efter utvärderingens datering och inget tilldelningsbeslut avviker från de beräkningar som framkommer av utvärderingsprotokollet. Det har inte framkommit annat än att missförhållandet att vissa beslut daterats före utvärderingen får tillskrivas som uppkomna till följd av förbiseenden i den administrativa hanteringen.

Ett tilldelningsbeslut ska innehålla grunderna för tilldelningen. Av förfrågningsunderlaget framgår att utvärderingsgrunden är lägsta pris. Genom att ange denna grund i tilldelningsmeddelandet och bifoga beräkningar som visar hur kommunerna kommit fram till besluten har skälen för besluten tydligt redovisats.

Sammanfattningsvis saknas skäl för ett ingripande enligt LUF på de av bolaget i denna del åberopade grunderna eftersom kommunerna inte brutit mot LUF.

Brister i bolagets anbud

Anbud ska enligt förfrågningsunderlaget innehålla prissatt mängdförteckning med tillhörande à-prislistor, AFB.31. Av samma punkt framgår att utvärdering ska ske utifrån underlag som anbudsgivaren har lämnat i anbudet innebärande att endast sådana anbud kan prövas där anbudsgivaren lämnat dokumentation som styrker efterfrågade uppgifter, AFB.52.

Bolaget har utelämnat två efterfrågade prisuppgifter i en av à-prislistorna (bilaga 3, avs. huvudledning med dimension 400 mm, rördjup 6 m). Där-

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

med har bolaget inte kunnat styrka de efterfrågade uppgifterna. Av denna anledning har bolagets anbud inte kvalificerat sig till utvärderingsfasen. Anbudet har alltså inte varit komplett och har därför rätteligen förkastats.

I avsaknad av de efterfrågade prisuppgifterna har det inte heller varit möjligt att vid utvärderingen läka denna brist genom att anta fiktiva priser för de efterfrågade uppgifterna. Ett sådant förfarande skulle stå i strid med principerna om transparens och likabehandling.

Komplettering av anbud

Bolaget menar att kommunerna borde gett bolaget möjlighet att komplettera sitt anbud med de saknade prisuppgifterna.

En upphandlande enhet får, under vissa förutsättningar, begära in kompletteringar eller förtydliganden. Någon skyldighet därtill föreligger dock inte. Skäl för ingripande enligt LUF saknas därför på denna grund, eftersom kommunerna genom att inte ge bolaget möjlighet att komplettera sitt anbud inte brutit mot LUF.

Proportionalitetsprincipen

Bolaget gör gällande att de två utelämnade prisuppgifterna avser arbeten i extrema markförhållanden och att de förutsättningar som ges i förfrågningsunderlaget är otillräckliga för att kunna utföra ett fackmannamässigt arbete, varför begärda prisuppgifter i dessa delar strider mot proportionalitetsprincipen.

De dimensioneringsförutsättningar som ges i förfrågningsunderlaget är i allt väsentligt baserade på Svenskt Vatten publikation P 101. Denna publikation syftar till att ge råd och vägledning när det gäller att bestämma dimensioneringskraven vid ledningsbyggande av VA-ledningar av nu

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 17
16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

aktuellt slag. Det är emellertid alltid beställaren som avgör vilka dimensioneringskrav som efterfrågas. Att kommunerna efterfrågar dimensioner som måhända kan komma att medföra en kortare hållbarhetstid innebär inte att dimensioneringskraven i sig är oproportionerliga. Inte heller har bolaget visat att de förutsättningar som anges för de fiktiva objekt som ska prissättas jämte ställda kvalificeringskrav är otillräckliga för att det ska gå att lämna pris på ett fackmannamässigt utfört arbete. En strategisk och möjligen ologisk prissättning förändrar inte denna bedömning. Bolaget har alltså vid en bedömning av de av bolaget angivna grunderna inte visat att kommunerna har brutit mot LUF.

Förfrågningsunderlagets utformning m.m.

Bolaget anför bl.a. att i vart fall Aarsleff inte har lämnat dokumentation som styrker efterfrågade uppgifter, och borde därför ha uteslutits, samt att förfrågningsunderlagets utformning inte gett tillräckliga förutsättningar för att gynna konkurrens och likabehandling.

Dokumentation som styrker efterfrågade uppgifter syftar på de handlingar m.m. som efterfrågas i förfrågningsunderlagets punkt AFB.31. Något krav på att redovisa beräkningsgrunderna – den tekniska lösningen – för lämnade prisuppgifter har emellertid inte ställts upp i denna punkt. Förfrågningsunderlagets utformning är vidare sådant att det för en normalt informerad och omsorgsfull anbudsgivare varit möjligt att bilda sig en tillräckligt klar uppfattning om vad den upphandlande myndigheten efterfrågar och utifrån detta kunna lämna ett konkurrenskraftigt anbud. Kommunerna har därför inte brutit mot LUF vid ett beaktande av de av bolaget angivna och nu bedömda grunderna.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 18
16819-11 E, 16997-11
E, 16999-11 E, 17000--
05-11 E, 368-12 E

Avdelning 2

Vinnande anbudsgivares prissättning

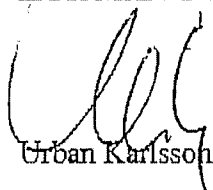
Bolaget har bl.a. anfört att Aarsleffs anbud är onormalt lågt och har en ologisk prissättning.

En upphandlande enhet får, under vissa förutsättningar, förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Någon skyldighet att förkasta ett sådant anbud föreligger dock inte. Det är vidare upp till varje anbudsgivare att själv bestämma priset på de produkter och tjänster som offereras. Skäl för ingripande enligt LUF saknas därför på denna grund, eftersom kommunerna inte brutit mot LUF.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har bolaget inte visat att upphandlingen har genomförts i strid med LUF eller det unionsrättsliga regelverket i övrigt. Det saknas därför grund för ett ingripande enligt LUF, varför ansökan alltså ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1B LOU)

Urban Karlsson
Rådman

Föredragande i målet har varit föredraganden Michaël Koch.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppgive sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1B LOU